

УДК 342.571

DOI <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-4>

Костянтин ГАВРИЛЕНКО

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Національний технічний університет "Дніпровська політехніка" (Дніпро, Україна),
e-mail: Havrylenko.K.M@ntu.one

ORCID: 0000-0001-7198-6143

Бібліографічний опис статті: Гавриленко, К. (2024). Публічно-управлінський зміст інституту правопорядку в особливих умовах державотворення. *Публічне управління та місцеве самоврядування*, 1, 25–31, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-4>

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ ЗМІСТ ІНСТИТУТУ ПРАВОПОРЯДКУ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

У статті аналізується публічно-управлінський зміст інституту правопорядку в особливих умовах державотворення, обґрунтовується сутність такого інституту в контексті зміни парадигми державотворення. В умовах державотворення, коли політична та соціальна система країни знаходиться в стані трансформації, інститут правопорядку відіграє особливо важливу роль. Він гарантує безпеку громадян, захищає їхні права та свободи, а також сприяє стабілізації суспільства.

Мета. У даній статті метою дослідження визначено характеристика сутності інституту правопорядку в особливих умовах державотворення – збройної агресії проти України, продовження реформи децентралізації, системних трансформацій з позицій галузевого управління. Нагальною потребою науки державного управління виступає дослідження публічно-управлінського змісту діяльності складових інституту правопорядку як в теоретичному, так і в практичному змісті, дослідження правопорядку з позицій сучасної концепції відкритого управління.

Актуальність. Аналіз формування національного механізму забезпечення правопорядку в особливих умовах державотворення важливий у контексті зміни публічно-управлінської парадигми сучасного державного будівництва, стохастичності державних реформ 1991–2019 років, суперечності змісту таких реформ і як наслідок – необхідності формування нового змісту державотворення.

Актуальність дослідження змісту правопорядку в умовах правового режиму воєнного стану (ПРВС) зумовлена, по-перше, особливостями функціонування системи публічно-управлінської діяльності (СПД), збільшенням числа суб'єктів такої діяльності. По-друге, змінами характеру правопорушень, адже зростає рівень організованої злочинності, кіберзлочинності, злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, зброєю, наркотиками, а також злочинів проти довірили. По-третє, складним змістом суб'єкт-об'єктних відносин в системі правопорядку. По-четверте, зміною функціонального призначення сил правопорядку, прямим включенням підрозділів правопорядку в бойові дії проти агресора. По-п'яте, посиленням зростанням ролі інформаційних технологій у суспільні відносини. По-шосте, зміною сутності самої правоохоронної діяльності.

Результати. Ми виходимо з твердження, що рівень респонсивності сучасного інституту правопорядку до потреби громадян ґрунтується на їх довірі до держави, до системи державного управління та органів правопорядку, соціальній активності у забезпеченні правопорядку та відчуття справедливості у суспільстві. У сучасному розумінні інститут правопорядку – це інтегрована система законів, правил, регламентів, публічних установ та органів управління, які спрямовані на забезпечення дотримання Конституції України, законів України, підтримання порядку та стабільності в суспільстві. Інститут правопорядку відповідає за регулювання відносин між громадянами та цими організаціями, забезпечення публічної безпеки та правопорядку, а також вжиття заходів у разі порушення законів для забезпечення справедливості та відповідальності, відновлюваності законних прав та інтересів громадян. У контексті особливих умов державотворення інститут правопорядку, в форматі сучасної правової держави є складною системою, яка гарантує верховенство закону, дотримання прав і свобод громадян, недоторканість прав людини, прозорість та відповідальність владних структур, розвиток правової культури та забезпечення справедливості. Саме інститут забезпечує реалізацію принципів правової держави, де закони і правові норми є основою діяльності влади, а забезпечення прав і законності стають ключовими завданнями для забезпечення принципів демократії та правової держави. При цьому форми і методи забезпечення правопорядку можуть включати і силовий формат реалізації норм чинного законодавства.

Висновки. Інститут правопорядку в сучасній правовій державі, у контексті принципу демократизму, орієнтований на забезпечення участі громадян у процесах формування законів, забезпечення їх прав та свобод, та здійснення контролю над діяльністю правоохоронних органів. Інститут правопорядку виконує взаємодію громадян з владними структурами для посилення респонсивної функції публічної влади на основі принципів відкритого управління. Це також забезпечує прозорість та відкритість у діяльності державних органів, а також захист прав меншості та забезпечення рівних можливостей для всіх членів

суспільства в рамках закону. Такий підхід підтримує інклюзивність, справедливість та демократію в системі правопорядку сучасної правової держави. Діяльність правоохоронних органів у контексті демократії забезпечує також механізми громадського контролю, участь громадян у вирішенні питань правопорядку та підтримки принципів правової держави.

Ключові слова: держава, механізм правопорядку, правопорядок, публічно-управлінська діяльність, публічне управління.

Kostyantyn GAVRYLENKO

Postgraduate student of the Department of State Administration and Local Self-Government, Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine), e-mail: Havrylenko.K.M@nmu.one
ORCID: 0000-0001-7198-6143

To cite this article: Gavrylenko, K. (2024). Publichno-upravlinskyi зміst instytutu pravoporiadku v osoblyvykh umovakh derzhavotvorennia [Public administrative content of the institute of law order in special conditions of state creation]. *Public Administration and Local Government*, 1, 25–31, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-4>

PUBLIC ADMINISTRATIVE CONTENT OF THE INSTITUTE OF LAW ORDER IN SPECIAL CONDITIONS OF STATE CREATION

The article analyzes the public administration content of the institution of law and order in the special conditions of state formation, substantiates the essence of such an institution in the context of a change in the paradigm of state formation. In the conditions of state formation, when the political and social system of the country is in a state of transformation, the institution of law and order plays a particularly important role. It guarantees the safety of citizens, protects their rights and freedoms, and contributes to the stabilization of society.

Goal. In this article, the purpose of the study is to characterize the essence of the institution of law and order in the special conditions of state formation – armed aggression against Ukraine, the continuation of the decentralization reform, and systemic transformations from the standpoint of branch management. An urgent need of the science of public administration is the study of the public management content of the activities of the constituents of the institution of law and order in both theoretical and practical terms, the study of law and order from the standpoint of the modern concept of open administration.

Topicality. The analysis of the formation of the national mechanism for ensuring law and order in the special conditions of state formation is important in the context of the change in the public management paradigm of modern state building, the stochasticity of state reforms of 1991–2019, the contradictions in the content of such reforms and, as a result, the need to form a new content of state formation.

The relevance of the study of the content of law and order in the conditions of the legal regime of martial law (PRVS) is due, firstly, to the peculiarities of the functioning of the system of public management activity (SPD), the increase in the number of subjects of such activity. Secondly, by changes in the nature of offenses, because the level of organized crime, cybercrime, crimes related to trafficking in people, weapons, drugs, as well as crimes against the environment is increasing. Thirdly, the complex content of subject-object relations in the legal system. Fourthly, by changing the functional assignment of law enforcement forces, by directly including law enforcement units in combat operations against the aggressor. Fifth, by increasing the role of information technologies in social relations. Sixth, by changing the essence of law enforcement activity itself.

The results. We proceed from the statement that the level of responsiveness of the modern institution of law and order to the needs of citizens is based on their trust in the state, in the system of state administration and law enforcement agencies, social activity in ensuring law and order, and a sense of justice in society. In the modern sense, the institution of law and order is an integrated system of laws, rules, regulations, public institutions and management bodies, which are aimed at ensuring compliance with the Constitution of Ukraine, the laws of Ukraine, maintaining order and stability in society. The Institute of Law and Order is responsible for regulating relations between citizens and these organizations, ensuring public safety and law and order, as well as taking measures in case of violation of laws to ensure justice and responsibility, restoration of legal rights and interests of citizens. In the context of the special conditions of state formation, the institution of law and order, in the format of a modern legal state, is a complex system that guarantees the rule of law, observance of the rights and freedoms of citizens, inviolability of human rights, transparency and responsibility of power structures, the development of legal culture and ensuring justice. The institute itself ensures the implementation of the principles of the rule of law, where laws and legal norms are the basis of government activity, and ensuring rights and legality become key tasks for ensuring the principles of democracy and the rule of law. At the same time, the forms and methods of ensuring law and order may include the force format of implementing the norms of the current legislation.

Conclusions. The institution of law and order in a modern legal state, in the context of the principle of democracy, is focused on ensuring the participation of citizens in the processes of forming laws, ensuring their rights and freedoms, and exercising control over the activities of law enforcement agencies. The Institute of Law and Order uses the interaction of citizens with power structures to strengthen the responsive function of public authorities based on the principles of open governance. It also ensures transparency and openness in the activities of state bodies, as

well as protection of minority rights and equal opportunities for all members of society within the law. This approach supports inclusiveness, justice and democracy in the system of law and order of a modern legal state. The activity of law enforcement agencies in the context of democracy also provides mechanisms of public control, participation of citizens in resolving issues of law and order, and support for the principles of the rule of law.

Key words: *state, mechanism of law and order, law and order, public management activity, public administration.*

Актуальність. Дослідження правопорядку в особливих умовах державотворення має надзвичайну актуальність з наступних причин: по-перше, формування довшеної правової системи, адже у процесі національного будівництва особливої ваги набуває ґрунтовне вивчення та вдосконалення правопорядку з наданням чіткого алгоритму побудови стійкої та демократичної правової системи. При цьому актуалізується: забезпечення стабільності та прогнозованості ситуації в системі правопорядку у контексті мінімізації конфліктів та забезпечення законності; захист прав та свобод громадян у форматі зменшення етатизації суспільних відносин; здійснюється інституційна трансформація для підтримки правового режиму, що вимагає ґрунтового дослідження та аналізу; дослідження міжнародного досвіду та практики щодо побудови системи правопорядку, що може допомогти ефективно впроваджувати передові практики в умовах державотворення. Таким чином, дослідження правопорядку в особливих умовах державотворення є важливою складовою для забезпечення розвитку стійких, демократичних та правових держав, що забезпечують підтримку принципів законності, порядку та захисту прав людини.

В умовах протидії збройній агресії РФ проти України надзвичайно важлива, адже саме інститут правопорядку визначає правила та механізми реагування на злочинні дії, забезпечуючи законність, справедливість та порядок. Основні аспекти ролі інституту правопорядку в цьому контексті включають: 1) захист національного суверенітету в частині розробки правових механізмів захисту національного суверенітету та територіальної цілісності країни від зовнішньої агресії; 2) забезпечення конституційних прав людини та громадян у контексті дотримання прав і конституційних обов'язків, запобігання порушенню прав людини під час воєнних дій; 3) закріплення міжнародного права та стандартів для легалізації міжнародного права захисту суверенітету країни; 4) притягнення винуватих осіб до відповідальності, проведення розслідувань, у межах судових процедур, що є ключовою складовою у протидії агресії та відновленні міжнародного правопорядку на основі справедливості та законності у діях.

У ситуації протидії збройній агресії РФ проти України розвиток та підтримка інституту правопорядку стає вирішальним концептом публіч-

ного управління для забезпечення безпеки, справедливості та захисту прав людини, а також відновлення порядку та стабільності в державі.

Аналіз літератури та наявних підходів до визначення предмета дослідження. Інститут правопорядку є темою численних досліджень вітчизняних науковців у сфері публічного управління і права: В. Авер'янов, П. Баранник, А. Баштанник, В. Баштанник, Р. Ботвінов, В. Доненко, В. Коваленко, Л. Коваль, І. Коліушко, В. Колпаков, А. Комзюк, Т. Коломоєць, В. Куйбіда, Є. Лєгеца, Т. Тарасенко, Ф. Терханов, Ю. Хоміч. Ці та інші дослідники сформува-ли особливий концепт правопорядку як визначальної функції держави, що є первинним масивом формування змісту таких понять як «суверенна держава» та «правова держава». Сучасні підходи щодо дослідження є досить ґрунтовними, проте на нашу думку наявні підходи

Виклад основного матеріалу. Стратегічним напрямом інституціональних змін у системі державного управління в Україні в умовах протидії збройній агресії з боку РФ як підриву міжнародного правового порядку виступає трансформація наявної моделі публічної влади, формування системи національних інтересів з урахуванням викликів і загроз національній безпеці. Безпековий фактор відповідно до напрямів розвитку державного управління передбачає становлення нової моделі публічного управління на основі гармонізації принципів, інструментів, форм та методів управлінської діяльності, формування національних цінностей та забезпечення національних інтересів з позицій безпеки індивіда, суспільства і держави. При цьому сучасний процес державотворення в Україні зумовлює необхідність дослідження проблем, пов'язаних із здійсненням цілеспрямованої діяльності органів публічної влади щодо забезпечення національних інтересів на основі викликів і загроз суверенітету, національній безпеці, незалежності держави.

Постановка проблеми наукового дослідження забезпечення правопорядку змістовно полягає у запровадженні моделі раціоналізації діяльності органів та установ державної влади на основі застосування правових норм, вимагає власного методологічного забезпечення, проведення аналізу системи державної влади, формалізації моделей управління та визначення на

цій основі напрямів розвитку країни у контексті раціоналізації силового блоку в системі правопорядку. Адже в умовах протидії збройній агресії з боку РФ, запровадження правового режиму воєнного стану, децентралізації влади в Україні, наближення до європейських принципів державного управління трансформуються цілі і завдання держави, функції органів державної влади, стратегії її розвитку. Таким чином, мова йде про зміну основ функціонування механізмів державного управління, доповнення принципів регулювання діяльності органів державної влади, основ формування державної політики, розвитку конкретного регіону (міжрегіонального комплексу), галузі, а у широкому розумінні – навіть суспільних сфер.

Ми пропонуємо для інституту правопорядку «принцип гнучкості та адаптивності» в особливих умовах правопорядку забезпечує активну реакцію та швидко зміну правових механізмів для ефективного управління ситуаціями, які вимагають негативних заходів. Цей принцип покликаний забезпечує адекватну реакцію та збереження стабільності в умовах несподіваних подій, кризових ситуацій або загроз для правопорядку. Гнучкість та адаптивність системи правопорядку може швидко й ефективно реагувати на нові виклики та змінювати свої стратегії відповідно до ситуації, зберігаючи при цьому принципи правової держави та захисту прав і свобод громадян.

При цьому наша концепція дослідження базується на науковому підході, що включає «силовий» принцип правопорядку, що використовується як ефективне та рішуче використання сил та правоохоронних заходів для забезпечення дотримання законів і порядку збереження в суспільстві. Цей принцип забезпечує вжиття відповідних заходів для запобігання порушенню закону, виявлення та припинення злочинів, а також використання сил на законних підставах для захисту прав громадян, а також для збереження безпеки та стабільності в суспільстві. Вжита сила повинна бути пропорційною та відповідати законодавству, з урахуванням принципів правової держави та захисту прав людини, принципів доцільності та ефективності.

Разом з тим, сучасна модель діяльності органів влади в системі правопорядку має включати такі чинники:

1. нормативно-правові (законодавчі) обмеження, що встановлюють правила поведінки та відповідальність за їх порушення, адже саме законодавчі акти слугують основою для правопорядку і обмежують недотримання закону.

2. контроль та нагляд як базові форми забезпечення правопорядку, які передбачають наявність незалежних механізмів контролю та нагляду за діяльністю правоохоронних органів, що обмежує можливість зловживань влади та неправомірних дій, передбачає транспарентність в системі правопорядку.

3. громадський контроль як діяльність неурядових організацій та громадськості, активістів та громадських організацій у моніторингу та нагляді за дотриманням прав громадян та забезпеченням законності (що також є обмежувальним чинником для недобросовісних дій окремих посадових осіб, у тому числі через мережу громадських рад;

4. цілепокладання в межах формування інституту правопорядку;

5. раціоналізацію правозахисних механізмів – наявність доступних та ефективних правозахисних механізмів, які можуть громадянам захистити свої права та вимагати справедливого розв'язання конфліктних ситуацій;

6. реалізацію конституційного змісту правової держави, як відстоювання принципів демократії, що обмежує можливість порушення законів та забезпечує впевненість громадян у законності дій влади.

У межах формування національного інституту правопорядку важливим завданням є концептуалізація системи правоохоронних органів, що забезпечують захист конституційних прав і свобод людини і громадянина, правопорядок та безпеку, здійснюючи, зокрема, досудове розслідування, вирішення інших питань під час кримінального провадження, в тому числі негласні та інші слідчі та розшукові дії. Вмотивованим є науковий підхід щодо поділу правоохоронних органів залежно від їх конституційно-правового статусу на: правоохоронні органи, статус та порядок утворення яких, безпосередньо визначено Конституцією України (Служба безпеки України, органи прокуратури України); правоохоронні органи, статус та порядок утворення яких опосередковано визначено Конституцією України як органів центральної виконавчої влади (Державне бюро розслідувань, Національна поліція, Бюро економічної безпеки, Національне антикорупційне бюро України); правоохоронні органи, статус та порядок утворення яких, визначено виключно на законодавчому рівні, без віднесення їх до системи органів виконавчої влади. На цій основі варто запропонувати поняття правоохоронного органу України як органу державної влади України, наділеного повноваженням безпосереднього застосування державного примусу, виключно у встановлених

Конституцією та законами України межах, основним завданням якого є забезпечення (охорона і захист) прав та свобод людини і громадянина в Україні, утвердження принципів верховенства права та Конституції України, ефективного здійснення державної влади, носієм та єдиним джерелом якої є Український народ.

Законодавство України визначає поняття правоохоронного органу таким чином (табл. 1).

Таблиця 1

Формалізація поняття «правоохоронний орган» в законодавстві України

№	Назва закону	Визначення правоохоронного органу
1.	Закон України «Про захист працівників суду та правоохоронних органів» (1993 р., чинний)	Правоохоронні органи – органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державної контрольно-ревізійної служби, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.
2.	Закон України «Про основи національної безпеки» (2003 р., втратив чинність)	Правоохоронні органи – органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій
3.	Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» (2003 р., втратив чинність)	Правоохоронні органи – державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції
4.	Закон України «Про національну безпеку» (2018 р.)	Визначення відсутнє

Так, відповідно до ч. 23 ст. 1 Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» від 20.02.2003 № 549-ІУ, у визначенні поняття «кінцеві споживачі» вказано про «...державні органи України, Збройні Сили України та інші військові формування, правоохоронні органи...». Таким чином, вказаний Закон не відносить правоохоронні

органи до державних органів (Закон України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання», 2003). Натомість ст. 34 Закону України «Про державну таємницю» визначає, що «органи державної влади, в тому числі правоохоронні, контрольно-ревізійні та суди». Таким чином, визнаючи за правоохоронними органами статус державних, натомість відмежовуючи їх контрольно-ревізійних органів державної влади та судів (Закон України «Про захист суспільної моралі», 2003). До виконавчих органів державної влади правоохоронні органи відносить Закон України «Про захист суспільної моралі», фіксуючи у статті 15 «...правоохоронні органи та інші органи виконавчої влади» (Закон України «Про захист суспільної моралі», 2003, втратив чинність). Одним із основних законів, які визначали поняття правоохоронного органу є Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-ІУ, який у шостому абзаці ч. 1 ст.1 закріплює, що правоохоронні органи – органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій» (Закон України «Про основи національної безпеки», 2003, втратив чинність). При цьому перелік, які ж органи варто розуміти під правоохоронними, їх перелік – відсутній.

Ще одним законом, який закріплював поняття правоохоронного органу є Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави». У ч. 4 ст. 1 Закону серед визначення термінів міститься дефініція поняття правоохоронного органу, а саме – це державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» (Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», 2003, втратив чинність).

Варто зауважити, що законодавець, як це вказано в зазначених вище нормативно-правових актах, вважає, що основним критерієм виокремлення правоохоронного органу від інших органів державної влади є здійснення ними правоохоронних та правозастосовних функцій. При цьому, не фіксуючи в жодному акті що ж саме варто розуміти під цими функціями. І якщо у випадку правоохоронної функції, її можна вважати ознакою, яка відмежовує певну групу органів, то здійснення правозастосовних функцій взагалі не є ознакою за якою можна виокремити певні групи органів державної влади, в тому числі і правоохоронні органи. Це пов'язано із

тим, що такі повноваження притаманні переважній більшості органів державної влади.

21 червня 2018 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про національну безпеку України» № 2469-УШ, яким були скасовані вищевказані Закони «Про основи національної безпеки України» та «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави». Однак, новоприйнятий Закон не вирішив питання як поняття правоохоронного органу, так і переліку які органи державної влади варто відносити до такої групи.

В. Боняк запропоновано такий концепт органу охорони правопорядку України: це утворена державою відповідно до конституційно-правових засад, структурно відокремлена, юридично оформлена частина державного апарату (колектив державних службовців), що у своєму складі, як правило, має військові підрозділи, працівники якого наділені правом застосування легального примусу (включно із вогнепальною зброєю), їх основна та повсякденна діяльність спрямована на реалізацію державної політики у сфері охорони прав, свобод і законних інтересів людини, забезпечення законності та правопорядку в суспільстві (Боняк, В., 2014). Вважаємо такий підхід дискусійним, оскільки в Україні працівники правоохоронних органів не є державними службовцями. До таких службовців віднесені лише працівники апарату відповідних органів, які не здійснюють безпосередньо правоохоронної діяльності.

Вважаємо за доцільне також вести мову про інституційну кризу правопорядку, що триває тоді, коли ключові інституції, які вимагають забезпечення порядку та дотримання законів у суспільстві, втрачають свою ефективність або авторитет, а також коли виникають серйозні системні проблеми в їх функціонуванні. Основні ознаки інституційної кризи правопо-

рядку можуть включати: 1) недостатню довіру до правоохоронних органів та судової системи через відчуття недостовірності, корупції або неефективності в інституціях правопорядку, що може спричинити втрату довіри громадян; 2) політизація правосуддя – втручання політики в судовий процес, урядовий тиск чи політичні заходи, які впливають на незалежність судової системи як складника інституту правопорядку; 3) відсутність ефективного механізму громадського контролю та внутрішнього контролю; 4) відсутність деяких ресурсів, фінансування та кваліфікаційних співробітників може призвести до неспроможності відновити або підтримати правопорядок; 5) кризова ситуація та загострення конфліктів, адже соціальні конфлікти, масові порушення громадського порядку чи інші кризові ситуації можуть поглибити інституційну кризу правопорядку.

Висновки. Інституційна криза правопорядку потребує комплексного підходу для виявлення та усунення причин, відновлення авторитету та ефективності інституцій, що почалися правопорядок у суспільстві. Разом з тим, взаємодія інститутів громадянського суспільства та правоохоронних органів відбувається також у формі контролю за діяльністю органів правопорядку, формуванням змісту їх діяльності, раціоналізацією інституту правопорядку. Враховуючи те, що правоохоронна діяльність передбачає застосування примусу, який через відповідні органи та їх повноваження санкціонується державою, вищевказаний контроль є додатковою гарантією недопущення перевищення меж застосування примусу правоохоронними органами та контролю їх діяльності у руслі гарантування прав і свобод людини і громадянин. При цьому публічно-управлінський контент правопорядку в особливих умовах виходить за межі виключно публічного управління, і набуває власного змісту як інститут публічної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання: Закон України від 20 листопада 2003 року № 549-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text>.
2. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>.
3. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20 листопада 2003 № 1296-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-IV#Text>
4. Про основи національної безпеки: Закон України від 19 червня 2003 року № 946-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>
5. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15>.
6. Боняк В. Особливості організації та функціонування органів охорони правопорядку в аспекті сучасної змішаної форми правління в Україні. *Право України*. 2014. № 8. С. 85–95.

REFERENCES:

1. Pro derzhavnyi kontrol za mizhnarodnyimi peredachamy tovariv viiskovoho pryznachennia ta podviinoho vykorystannia: Zakon Ukrainy vid 20 lystopada 2003 roku № 549-IU [On state control over international transfers of military and dual-use goods: Law of Ukraine dated November 20, 2003 No. 549-IU]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text> [in Ukrainian].
2. Pro derzhavnu taiemnytsiu : Zakon Ukrainy vid 21 sichnia 1994 roku № 3855-XII [On state secrets: Law of Ukraine dated January 21, 1994 No. 3855-XII]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text> [in Ukrainian].
3. Pro zakhyst suspilnoi morali: Zakon Ukrainy vid 20 lystopada 2003 № 1296-IU [On the protection of public morality: Law of Ukraine dated November 20, 2003 No. 1296-IU]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-IV#Text> [in Ukrainian].
4. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky: Zakon Ukrainy vid 19 chervnia 2003 roku № 946-IU [On the basics of national security: Law of Ukraine dated June 19, 2003 No. 946-IU]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> [in Ukrainian].
5. Pro demokratychnyi tsyvilnyi kontrol nad Voiennoiu orhanizatsiiu i pravookhoronnymy orhanamy derzhavy: Zakon Ukrainy [On democratic civilian control over the military organization and law enforcement agencies of the state: Law of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15> [in Ukrainian].
6. Boniak, V. (2014). Osoblyvosti orhanizatsii ta funktsionuvannia orhaniv okhorony pravoporiadku v aspekti suchasnoi zmishanoi formy pravlinnia v Ukraini [Peculiarities of the organization and functioning of law enforcement bodies in the aspect of the modern mixed form of government in Ukraine]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*. 8. p. 85–95 [in Ukrainian].